

درس محاسباتی

مزایده و مناقصه

برای دست آوردن حد اکثر قیمت جنسی را که میخواهند بفروشند یا اجرت کاری که میخواهند دریافت دارند و بالعکس برای بدست آوردن حداقل قیمت جنسی را که میخواهند خریداری نمایند یا اجرت کاری که میخواهند تأدیه نمایند قبلاً اقدام به مزایده و مناقصه نموده بوسیله جراید یا الصاق به نشر اعلانات با اطلاع عموم میرسانند که خریداران یا فروشندگان پیشنهادات خود را کتباً یا حضوراً بدهند تا در نتیجه مزایده قیمت جنس یا اجرت کار باعلا ترین قیمت دریافت و در نتیجه مناقصه قیمت جنس یا اجرت کار به کمترین قیمت تأدیه شود.

بر طبق ماده ۳۹ قانون محاسبات عمومی قرار داد ها و معاملات دولتی اعم از خرید یا فروش یا اجرت کار یا استیجار و مقاطعه باید پس از مزایده و مناقصه صورت پذیرد بر طبق این ماده وزارت مالیه مجاز است در بعضی موارد که دلایل موجهی برای ضرورت ترك مناقصه و مزایده موجود باشد و مبلغ معامله از پنجاه هزار ریال تجاوز نکند بدون رعایت مزایده و مناقصه اجراء معامله را اجازه دهد. در صورتیکه مورد معامله از پنجاه هزار ریال تجاوز و تا صد هزار ریال باشد بلاوه موافقت قبلی وزیر مالیه اجرای آن موکول بتصویب هیئت وزراء است بشرح ماده ۴۰ قانون محاسبات عمومی.

در موارد ذیل معاملات دولتی ممکن است بدون ترتیب مزایده و یا مناقصه صورت بگیرد.

۱- معاملاتی که باید بلا حظه و صلاح دولت مستور بماند

۲- نسبت به خرید اشیائیکه منحصر بفرد باشد

۳- در مورد صنایع مستظرفه که انجام آن ممکن

نشود مگر بدست ضمتنگران مخصوص.

۴- برای اقداماتی که بتوان امتحان از طرف دولت بعمل میآید.

۵- در صورتیکه طرفین معاملات موسسات دولتی باشند

۶- اشیائیکه جزء ضروریات یومیه محسوب و در

محل خرید قیمت ثابتی داشته باشد از قبیل نان و غیره.

ماده ۴۱- هر گاه معاملاتی که به مزایده و مناقصه

گذاشته شده در مدت مقرر داوطلب پیدا نکند و یا داوطلبان

شرائطی پیشنهاد کنند که خارج از حدود اعتدال باشد در

آن صورت دولت میتواند معامله را مطابق مقتضیات بصرفه و

صلاح دولت انجام دهد.

نظامنامه راجع به مزایده و مناقصه بعداً شرح داده

خواهد شد.

رسیدگی بودجه

بازرسی و نظارت در صحت اجرای بودجه بر طبق

اصل ۱۰۲ متمم قانون اساسی از وظایف دیوان محاسبات

است که مطابق اصل ۱۰۱ متمم قانون اساسی اعضای آن از

طرف مجلس شورای ملی تعیین میشود.

بنا بر این مجلس شورای ملی که بودجه را تصویب و

اجرای آن را بقوه اجرائیه محول میکند. نظر باصل ۱۸

قانون اساسی که تسویه کلیه امور مالی از وظایف اختصاصی

مجلس شورای ملی است در اجرای آن بوسیله دیوان

محاسبات نظارت نموده و بصحت اجرای آن نیز اطمینان

حاصل مینماید. اصل قانون اساسی فوق سابقاً ذکر شد است.

قانون دیوان محاسبات مصوب ۲۴ دیماه ۳۱۲ طرز

تشکیل و وظایف دیوان محاسبات را تعیین مینماید

مواد یک تا ۵ قانون مزبور راجع بتشکیلات دیوان

محاسبات است خلاصه آن اینکه دیوان محاسبات دارای سه

شعبه هر شعبه دارای یک رئیس و دو مستشار و هر يك از شعب

اسنادی که متعلق به عایدات و مخارج دولت است خواسته و مستقیماً با آنها مکاتبه نماید

مطابق قانون دیوان محاسبات مصوبه ۲۴ دیماه ۳۱۲ و نظامنامه دیوان محاسبات مورخه ۲۶ اسفند ۳۱۲ که بهنای آن کلیات فوق است .

اولاً کلیه اعتبارات وقتی با مضاء وزارت مالیه رسیده و پرداخت خواهد شد که در دیوان محاسبات ثبت و تسجیل شده باشد .

ثانیاً دیوان محاسبات بحساب مامورین ذیحساب که متصدی دریافت و پرداخت هستند رسیدگی و محاکمه نموده و مفاصا مینماید .

ثالثاً - حسابهای وزارت خازنها و محاسبات کل مالیه که راجع بدوره عمل بایدارسال شود معاینه و مطابقت نموده تصدیقنامه مطابقت و مفاصا میدهد .

رابعاً - در نتیجه عمیات فوق لایحه تفریق بودجه را که حاکی از خاتمه عملیات بودجه يك سنه مالی است تنظیم و توسط وزارت مالیه برای تصویب به مجلس شورای ملی تسلیم مینماید .

لایحه تفریق بودجه بشرح ماده ۴۸ قانون محاسبات عمومی باید حاوی گزارش امور مالی دوره عمل گذشته و متضمن صورت ارقام قطعی تمام اعتبارات و عایدات وصولی و مخارج سنه مالی قبل بوده و نتیجه قطعی معاملات کل بودجه مصوب را بطور روشن نشان دهد ،

چون اساس عمل بودجه کل کشور است لذا خلاصه کلی که با حسابها ضمیمه لایحه تفریق بودجه به مجلس شورای ملی ارسال میشود بر طبق فصول و مواد بوجه کل تنظیم میگردد که تعیین مینماید از هر يك از ارقام عایدات پیش بینی شده چه یبلغ وصول و از هر يك از ارقام مخارج مصوبه چه مبلغ بمصرف رسیده است .

پس از اینکه لایحه تفریق بودجه بنصوب مجلس شورای ملی رسیده نزله مفاصای بودجه يك سنه مالی بوده و حساب آن سنه بکلی تصفیه و خاتمه پیدا میکند .

بده کافی دارای معین بوده و رئیس شعبه اول سمت ریاست کل دیوان محاسبات را دارد .

برای انتخاب اعضای مزبور که هیئت حاکمه دیوان محاسبات هستند وزیر مالیه ۲۷ نفر از اعضای رسمی را بمجلس شورای ملی پیشنهاد نموده مجلس از بین آنها ۱۸ نفر معین میکند که وزیر مالیه نه نفر آنها را بر ریاست و عضویت شعب دیوان محاسبات منصوب نموده و سه نفر دیگر عضو قائم مقام هستند که در مورد قوت یا استعفاء یا تقاعد یا در صورتیکه وزیر مالیه تغییری را لازم بداند به عضویت یا به ریاست شعب دیوان محاسبات منصوب میشوند انتخاب اعضای دیوان محاسبات از طرف مجلس سه سال یکمرتبه تجدید میشود و اعضای سابق را مجدداً میتواند انتخاب کند .

مدعی العموم دیوان محاسبات از طرف وزیر مالیه بموجب فرمان همایونی تعیین و بده کافی میتواند و کیل عموم داشته باشد ممیزین دیوان محاسبات و اعضای دفتری دیوان مزبور را وزارت مالیه در حدود مقررات قانون استخدام معین مینماید . اخیراً برای رسیدگی امور شهر داری ها يك شعبه دیگر هم بموجب قانون مصوب ۱۹ اسفند ۱۳۱۴ تشکیل شده است و بجای ۲۷ نفر ۳۶ نفر از طرف وزارت مالیه بمجلس شورای ملی پیشنهاد میشوند .

حدود و وظایف دیوان محاسبات

کلیات وظایف دیوان محاسبات بشرح مواد ۶ الی ۸ قانون دیوان محاسبات بقرار ذیل است .

ماده ۶ - دیوان محاسبات موافق قوانین و نظامات در عایدات و مخارج و اموال دولتی نظارت و تفتیش مینماید
ماده ۷ - دیوان محاسبات در حدود قوانین و نظامنامه های مربوطه حسابهای وزارتخانه ها و ادارات مستقره دولتی و صاحبان جمع را رسیدگی کرده در صورت صحت حساب تصدیقنامه مطابقت و مفاصا مینماید .

ماده ۸ - دیوان محاسبات میتواند از وزارت خازنها و ادارات در حدود مقررات هر نوع اطلاع و مدارک و